

Kritik mot en rådman vid Blekinge tingsrätt för handläggningen av en fråga om kvarsittanderätt

---

Beslutet i korthet: I ett interimistiskt beslut tillerkändes käranden rätten att bo kvar i makarnas gemensamma bostad (s.k. kvarsittanderätt). I JO:s beslut kritiseras rådmannen för att varken ha omprövat det interimistiska beslutet eller tagit ställning till huvudyrkandet om kvarsittanderätt när hon sedermera dömde till äktenskapsskillnad mellan parterna.

Bakgrund och initiativ

Vid utredningen av JO:s ärende med dnr 887-2019 uppmärksammades Blekinge tingsrätts handläggning av en fråga om kvarsittanderätt i tvistemålet T 2509-17. Jag beslutade den 25 mars 2019 att utreda tingsrättens handläggning av frågan i ett särskilt ärende.

JO tog del av handlingar från tingsrättens tvistemål och hämtade även in muntliga upplysningar från tingsrätten. Av handlingarna framkom bl.a. följande:

Målet inleddes den 17 oktober 2017 genom en ansökan om äktenskapsskillnad. Den 3 november 2017 gav käranden in en skrivelse med bl.a. följande yrkanden:

AA yrkar i första hand att tingsrätten förordnar att vårdnaden om BB tillerkänns AA ensam. I andra hand yrkas att BB:s stadigvarande boende ska vara hos AA.

Yrkandena framställs jämväl interimistiskt.

AA yrkar vidare enligt 14 kap. 7 § ÄktB [*äktenskapsbalken, JO:s anm.*] att hon ska ha kvarsittningensrätt till makarnas gemensamma bostad på adress [...].

Tingsrätten höll ett sammanträde för muntlig förberedelse den 21 december 2017 och meddelade ett beslut den 29 december 2017. Genom beslutet biföll rådmannen CC kärandens interimistiska yrkande om kvarsittanderätt till parternas gemensamma bostad.

Den 25 maj 2018 meddelade CC en deldom på äktenskapsskillnad mellan parterna. I domen tog hon inte upp frågan om kvarsittanderätten. Den 24

september 2018 meddelade en annan rådman en dom i målet och förordnade bl.a. att tingsrättens interimistiska beslut av den 29 december 2017 inte längre skulle gälla.

JO tog också del av ett protokoll från Hovrätten över Skåne och Blekinge daterat den 24 januari 2018 i mål Ö 278-18. Av det framgick att DD hade överklagat tingsrättens beslut den 29 december 2017 men att hovrätten inte hade meddelat prövningstillstånd.

Utredning

I en remiss den 25 mars 2019 uppmanade JO tingsrätten att lämna upplysningar om handläggningen av frågan om kvarsittanderätt i tvistemålet. Av yttrandet skulle särskilt framgå hur handläggningen förhöll sig till bl.a. bestämmelserna i 14 kap. 5, 7 och 13 §§ äktenskapsbalken.

Tingsrätten (lagmannen EE) gav in ett remissvar den 6 maj 2019. Till remissvaret fogades ett yttrande från rådmannen CC (se nedan).

EE uppgav följande:

Jag hänvisar till rådmannen CC:s redogörelse av det inträffade och kan bara beklaga att tingsrätten brustit i där redovisat hänseende, dvs. att i deldomen på äktenskapsskillnad redovisa sitt ställningstagande såvitt avser frågan om kvarsittningsrätt.

Av CC:s yttrande framgick bl.a. följande:

Bakgrund

Målet inleddes genom ansökan om äktenskapsskillnad den 17 oktober 2017. Den 3 november 2017 inkom yrkande om kvarsittanderätt för kåranden och yrkande om förordnande av bodelningsförrättare, yrkandena framställdes jämväl interimistiskt. Svaromål inkom den 3 december 2017 vari yrkandena bestreds, jämväl interimistiskt. Muntlig förberedelse hölls i målet den 21 december 2017 varvid yrkandet om bodelningsförrättare återkallades. Tingsrätten biföll interimistiskt, genom beslut den 29 december 2017, kårandens yrkande om kvarsittanderätt. Tingsrättens beslut överklagades till hovrätten som inte meddelade prövningstillstånd den 24 januari 2018. Ny ansökan om bodelningsförrättare inkom till tingsrätten den 29 mars 2018. Vårdnads-, boende- och umgängesutredning inkom i målet den 2 maj 2018 och i anledning därav förelades parterna att yttra sig över målets fortsatta handläggning. Parternas yttrande inkom den 17 respektive den 24 maj 2018. Den 17 maj 2018 inkom även en gemensam ansökan om fullföljd av äktenskapsskillnad från parterna. I anledning av fullföljden beslutades deldom på äktenskapsskillnad den 25 maj 2018. Frågan om kvarsittanderätt noterades inte i deldomen. Huvudförhandling ägde rum den 27 augusti 2018 och dom beträffande vårdnad, boende och umgänge med barn meddelades den 24 september samma år.

Upplysningar och yttrande

Jag vill inledningsvis anföra att jag är väl medveten om de regler som gäller för beslut om kvarsittanderätt enligt äktenskapsbalken. Om domstolen har meddelat ett interimistiskt beslut om rätten att sitta kvar i bostaden skall domstolen på nytt pröva beslutet när den dömer till äktenskapsskillnad. Vad domstolen då skall ta ställning till är endast i vad mån beslutet även fortsättningsvis skall gälla till dess att bodelning har skett eller domen på äktenskapsskillnad har vunnit laga kraft. I

detta mål fick jag genom vårdnadsutredningen information om att kvarsittandebeslutet verkstälts genom kronofogdens försorg i slutet av januari månad 2018. När yttrandena över utredningen och målets fortsatta handläggning inkom från ombuden i slutet av maj berördes inte frågan om kvarsittanderätten särskilt av någon part. I samband med att vårdnadsutredningen inkom och parterna yttrat sig gjorde jag en omprövning av beslutet om kvarsittande och ansåg därvid att ingenting framkommit som föranledde att det interimistiska kvarsittandebeslutet skulle ändras. Frågan om kvarsittanderätt har sålunda tagits upp till behandling av mig den 24 maj 2018 när sista yttrandet inkom. Av förbiseende har jag inte noterat min omprövning i deldomen dagen därpå vilket jag borde ha gjort. Sedan januari månad 2019 har tingsrätten övergått till ett digitaliserat arbetssätt för målhantering. Jag har därför numera som rutin i de mål där jag beslutar om kvarsittanderätt att lägga till en bevakning/påminnelse om att notera omprövningen av beslutet i domen på äktenskapsskillnad. Avslutningsvis vill jag framföra att jag givetvis beklagar de olägenheter som parterna eventuellt må ha orsakats genom handläggningen i målet.

Rättslig reglering

Enligt 14 kap. 5 § första stycket äktenskapsbalken får domstolen i ett mål om äktenskapsskillnad bestämma vem av makarna som ska ha rätt att bo kvar i makarnas gemensamma bostad till dess att bodelning sker (s.k. kvarsittanderätt). Enligt 14 kap. 7 § första stycket 1 äktenskapsbalken får domstolen ta ställning till kvarsittanderätten för tiden fram till dess att frågan har avgjorts genom en dom som har vunnit laga kraft, dock längst till dess att bodelning har skett (ett s.k. interimistiskt beslut). Ett sådant beslut får enligt bestämmelsens tredje stycke verkställas på samma sätt som en dom som har vunnit laga kraft.

När ett mål om äktenskapsskillnad och kvarsittanderätt, där det finns ett interimistiskt beslut, avgörs ska rätten enligt 14 kap. 13 § äktenskapsbalken ompröva sitt interimistiska beslut om kvarsittanderätt. Ofta finns det anledning att låta beslutet bestå; det blir då gällande fram till dess att domen har vunnit laga kraft.

Rätten ska naturligtvis också i domen ta ställning till huvudyrkandet om kvarsittanderätt. Efter det att domen har vunnit laga kraft kan det interimistiska beslutet inte verkställas.

Bedömning

I målet om äktenskapsskillnad yrkade käranden i skrivelsen den 3 november 2017 ”i enlighet med 14 kap. 7 § ÄktB att hon ska ha kvarsittningsrätt till makarnas gemensamma bostad”. CC tolkade detta yrkande, såvitt framgår av remissvaret, som ett yrkande om kvarsittanderätt för käranden (14 kap. 5 § äktenskapsbalken) som också framställdes interimistiskt (14 kap. 7 § första stycket 1 äktenskapsbalken).

Den 29 december 2017 beslutade CC att käranden skulle ha rätt att bo kvar i makarnas gemensamma bostad ”för tiden intill dess lagakraftägande dom eller beslut beträffande äktenskapsskillnaden föreligger, talan om äktenskapsskillnad förfaller eller något annat beslutas, dock längst till dess bodelning har skett”.

Hon fattade alltså ett interimistiskt beslut om kvarsittanderätten med stöd av 14 kap. 7 § första stycket 1 äktenskapsbalken.

När CC den 25 maj 2018 dömde till äktenskapsskillnad mellan makarna borde hon enligt 14 kap. 13 § äktenskapsbalken i sin deldom ha omprövat beslutet från den 29 december 2017. Hon borde också i domen ha prövat huvudyrkandet om kvarsittanderätten, dvs. vem av parterna som skulle ha rätt att bo kvar i den gemensamma bostaden för tiden efter att domen på äktenskapsskillnad vunnit laga kraft till dess att bodelning skett. Hon har i deldomen den 25 maj 2018 varken omprövat det interimistiska beslutet eller tagit ställning till huvudyrkandet och ska kritiseras för detta.

Ärendet avslutas.